

MALTA

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

**GUDIKATUR DR.
PETER BORG COSTANZI**

Seduta tas-7 ta' Lulju, 2005

Talba Numru. 537/2004

Malitraco Limited

Vs

Fortress Insurance Agency Limited u b'digriet tat-Tribunal tas-16 ta' Novembru, 2004 giet imsejha fil-kawza l-kumpanija Middlesea Insurance plc

It-Tribunal

Ra l-Avviz tat-talba li bih is-socjeta' attrici talbet li s-socjeta' konvenuta tigi kkundannata thallas is-somma ta' mija u disgha u sebghin lira Maltin u erbghin centezmu (Lm179.40c) rapprezentanti Taxxa fuq il-Valur Mizjud fuq xoghol u *spare parts* suppliti fuq inkarigu u struzzjonijiet tas-socjeta' konvenuta lis-sid tal-karozza maghha assigurat u dan flimkien ma' l-imghax kummercjali fuq l-istess mit-23 t'Ottubru, 2003.

Ra r-Risposta ta' Fortress Insurance Agency Limited li biha wiegbet illi preliminarjament m'hijiex il-legittimu kontradittur fil-kawza in kwistjoni stante illi l-insurer tal-claims hija Middlesea Insurance Limited u ghaldaqstant Fortress, li kienet biss agent tal-MSI ghandha tigi lliberata mid-domandi.

Minghajr pregudizzju u sussidjarjament fuq il-mertu tal-kwistjoni, s-socjeta' konvenuta tichad li qatt tat struzzjonijiet lis-socjeta' attrici ghan-nom tal-MSI sabiex jinxtraw *spare parts* li fuqhom issa qieghed jigi pretiz hlas tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjud.

Minghajr pregudizzju ghas-suespost, anki li kieku jigi ppruvat li Fortress tat dawk l-istruzzjonijiet, kwalunkwe Taxxa fuq il-Valur Mizjud ghandha tigi rikavata mis-socjeta' attrici mid-Dipartiment tal-VAT u mhux minghand il-Fortress, u dan skond policy li dejjem adottat il-Fortress bhala agent tal-MSI mal-klijenti taghha.

Ra li b'digriet tas-16 ta' Novembru, 2004 giet imsejha fil-kawza s-socjeta' Middlesea Insurance plc li rrispondiet li preliminarjament in-nuqqas ta' ness guridiku bejn is-socjeta' attrici u s-socjeta' kjamata fil-kawza Middlesea Insurance plc stante li jekk kellha ssir kawza din kellha tinfetah kontra l-assigurat tas-socjeta' konvenuta l-ohra Fortress Insurance Agency Limited u cjoe' s-sewwieq tal-vettura, Raymond Bonavia.

Illi preliminarjament ukoll it-talba fil-konfront tas-socjeta' kjamata fil-kawza hija preskritta ai termini ta' l-Artikolu 2148 Sub-Artikolu (a) tal-Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta' Malta u cjoe' bil-perjodu ta' tmintax-il xahar.

Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt stante li kwalunkwe ammont dovut lis-socjeta' attrici gja' gie mhallas.

Illi s-socjeta' kjamata fil-kawza qatt ma tat struzzjonijiet lis-socjeta' attrici sabiex jigu suppliti xoghol u *spare parts* lil Raymond Bonavia.

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost huwa principju ormai stabbilit u ndiskuss li s-socjeta' assigurattiva m'hijiex obbligata thallas il-VAT lill-assigurat taghha jew ghan-nom ta' l-assigurat taghha jekk dan l-assigurat jew terza persuna tkun tista' hi stess tigbor lura l-hlas ta' dan il-VAT u ghaldaqstant minn dan il-lat is-socjeta' Middlesea Insurance plc tassocja ruhha mat-tielet eccezzjoni mressqa mis-socjeta' konvenuta l-ohra.

Sema' x-xhieda ta' Peter Grech, Joe Cassar, Raymond Bonavia, Joseph Pace u Grethel Busuttil.

Ra d-dokumenti esebiti.

Ra s-sottomissjonijiet bil-miktub ipprezentati mis-socjeta' attrici, mis-socjeta' konvenuta u mis-socjeta' msejha fil-kawza.

Ikkunsidra

Illi s-socjeta' Malitraco Limited ipprovdiet diversi *parts* ta' vettura li kienet qieghda tigi rriparata minn David Garage, l-Mosta. L-invoice a fol 9 tal-process hija ndirizzata lill-istess David Garage.

It-Tribunal jifhem illi dawn il-*parts* jikkoncernaw xoghlijiet ta' tiswijiet relattivi ghall-vettura ta' Raymond Bonavia li kien assigurat mas-socjeta' Middlesea Insurance plc tramite l-agent taghha ta' dak iz-zmien Fortress Insurance Agency Limited.

Irrizulta wkoll illi parti sostanzjali ta' dan il-kont thallas bil-flus tas-socjeta' Middlesea Insurance plc minn kont li kien qed jigi operat ghan-nom taghha mill-agent taghha Fortress Insurance Agency Limited u dan kif jidher mill-fotokopja tac-cekk a fol 11 tal-process u mix-xhieda.

Illi l-kontestazzjoni dwar il-mertu tikkoncerna jekk is-socjeta' konvenuta u s-socjeta' msejha fil-kawza ghandhomx ihallsu item partikolari ta' l-imsemmi invoice cjoe' dak relattiv ghall-VAT u cjoe' l-ammont ta' mija u tmienja u sebghin lira Maltin u erbghin centezmu

Kopja Informali ta' Sentenza

(Lm178.40c) u mhux mija u disgha u sebghin lira Maltin u erbghin centezmu (Lm179.40c) kif mitlub fl-Avviz.

Gew impressqa diversi eccezzjonijiet li huma bazikament:

1. Fl-ewwel lok li s-socjeta' konvenuta u s-socjeta' msejha fil-kawza m'humix il-legittimi kontradditturi u li s-socjeta' attrici m'ghandhiex ness guridiku magghom.
2. Illi l-azzjoni tinsab preskritta a tenur ta' l-Artikolu 2148 (a) tal-Kodici Civili, u
3. Li l-VAT m'huwix pagabbli stante illi l-assigurat huwa *a VAT registered person* u konsegwentement huwa principju ormai stabbilit li assigurazzjoni ma thallasx dan il-VAT billi l-assigurat ikun jista' jigbor il-hlas ta' l-istess minghand id-Dipartiment tal-VAT.

Illi ghalkemm l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni normalment tkun l-ewwel ma tigi deciza, f'dan il-kaz partikolari t-Tribunal jidhirlu li ghandha tkun l-ahhar eccezzjoni li tigi ttrattata u kkonsiderata minnu ghar-ragunijiet li jigu spjegati iktar 'il quddiem.

Eccezzjonijiet rigwardanti n-ness guridiku.

Illi m'hemmx dubju li s-socjeta' attrici ghandha relazzjoni guridika kontra 'l fuq imsemmi Raymond Bonavia – persuna li m'huwix rapprezentant f'din il-kawza. Il-kwistjoni hi jekk is-socjeta' attrici ghandhiex ukoll relazzjoni guridika maz-zewg kumpaniji l-ohra fil-kawza. F'dan ir-rigward jigi rilevat illi kieku ma kienx sar il-hlas tal-valur tal-*parts* kien ikun diffiqli biex is-socjeta' attrici torbot ness guridiku mas-socjetajiet konvenuti, izda f'dan ir-rigward, galadarba l-Fortress Insurance Agency Limited bhala agent tal-Middlesea Insurance plc ghogobha li thallas il-*parts*, f'dak il-mument jidher car illi l-Fortress fil-vesti ta' agent kienet qieghda taccetta r-responsabbilta' ghall-hlas ta' dawn il-*parts* u dan presumibilmment abbazi ta' kuntratt assigurativ li kellu mal-Middlesea Raymond Bonavia ghalkemm din il-polza ta' assiguratjoni ma gietx esebita fl-atti.

Ghalkemm is-socjetajiet konvenuti ppruvaw jghidu illi donnhom ma jafux min hu dan Raymond Bonavia, mill-provi prodotti jirrizulta car illi Raymond Bonavia kien assigurat mal-Middlesea Insurance plc tramite l-Fortress Insurance Agency Limited u ghalhekk certament bejn Raymond Bonavia u z-zewg socjetajiet konvenuti kien hemm relazzjoni kuntrattwali. Il-fatt illi l-assigurazzjoni mbaghad ipprocediet biex hadmet il-claim tramite l-agent taghha u ghaddiet biex tittratta direttament mas-socjeta' attrici, b'hekk jidher car illi, kif kellha kull dritt li taghmel, dahlet fiz-zarbun ta' l-assigurat taghha biex taghmel il-verifiki necessarji u ghaddiet ghall-hlas dirett tad-danni u dan ovvjament biex anki b'hekk ikollha aktar kontroll fuq il-kontijiet li jigu pprezentati.

Huwa proprju f'dawn il-vesti ta' kontroll li nholqot il-vertenza li tat lok ghall-kawza odjerna.

Illi ghalhekk l-eccezzjoni mressqa mis-socjeta' kjamata fil-kawza qieghda tigi michuda. Ghar-rigward tal-Fortress, din kienet qed tagixxi bhala agent tal-principal taghha - Middlesea Insurance plc. Fil-kamp ta' l-assigurazzjoni huwa stabbilit illi agent bhalma kienet il-Fortress, tagixxi ghan-nom u fl-interess ta' l-assigurazzjoni principali u dment li ma giex ippruvat illi l-istess agent ikun hareg barra mill-mansjonijiet ossija mill-vires lilu moghti mill-principal tieghu, huwa dejjem il-principal li ghandu jwiegeb.

Illi inoltre, kif jirrizulta mill-process is-socjeta' Fortress m'ghadhiex topera u fil-fatt il-licenzja taghha ta' agent ta' assigurarazzjoni giet irritornata lir-Regolatur koncernat.

Illi b'danakollu s-socjeta' Fortress ghandha nteress li tkun prezenti fil-kawza stante illi jekk hemm xi ammont dovut, dan jidhol fil-konteggi nterni li jsiru bejnha u l-Middlesea stante illi ma giex iccarat jekk il-kontijiet bejniethom gewx illikwidati ghas-saldu. Huwa proprju s'hawn li jinteressa lill-Fortress – interess li strettament ma jikkoncernax lill-attur izda stante li certament jinteressa lill-Fortress u lis-socjeta' msejha fil-kawza u jkun fl-interess ta' l-ekonomija

Kopja Informali ta' Sentenza

tal-gudizzju li din il-kawza tohloq stat fil-konfront taghhom it-tnejn.

Illi ghalhekk anki din l-eccezzjoni qed tigi respinta.

VAT.

It-tieni kwistjoni hija jekk l-assigurazzjoni hijiex tenuta thallas il-VAT fuq il-kontijiet tal-*parts* meta l-assigurat ikun *VAT registered person*.

Kif sewwa gie spjegat, assicurazzjoni, fil-konfront tal-Ligi tal-VAT hija ezenti minghajr kreditu li, kif gie spjegat fin-Nota ta' Sottomissjonijiet tas-socjeta' attrici, jfisser illi ghalkemm hija ma zzidx il-VAT fuq is-servizzi minnha moghtija, meta hija thallas xi kont u dan ikun suggett ghall-VAT, ma tkunx tista' tikkontrabilanca l-VAT imhallas billi ma jkun hemm l-ebda VAT ricevut.

Is-socjetajiet konvenuti qed jikkontendu illi hemm "principju ormai stabbilit" illi fejn il-persuna koncernata tkun *VAT registered* dan il-VAT ma jithallasx. Hadd mill-partijiet m'ghamel referenza specifika lejn xi Artikolu tal-Ligi specifiku jew xi sentenza tal-Qorti fejn dan il-principju gie stabbilit.

It-Tribunal jidhirlu li, kkontrarjament ghal dak li jsostnu l-Fortress u l-Middlesea, l-principju li huwa certament ormai stabbilit huwa li meta jinhareg kont ghall-oggetti mibjugha, bhalma hu l-kaz prezenti, l-kont irid jinhareg bil-VAT u li hadd m'hu ezenti milli jhallas il-VAT, lanqas assicurazzjonijiet jew il-klijenti taghhom.

Illi ghalhekk it-Tribunal m'ghandux dubju illi fil-kaz odjern, il-VAT kellu jithallas – strettament kellu jithallas minn Bonavia, izda galadarba l-assicurazzjoni accettat li thallas ghall-*parts*, kif fuq gie spjegat, l-assicurazzjoni msejha fil-kawza ghandha thallas ukoll il-VAT relattiv.

Gie sottomess ukoll illi jekk il-VAT jithallas mis-socjeta' assicuratrici lill-persuna li tkun *VAT registered*, il-persuna li tkun *VAT registered* tista' taghmel arrikkiment indebitu

fis-sens illi titlob ir-rifuzjoni tal-VAT minghand id-Dipartiment tal-VAT minkejja li tkun irceviet ukoll il-flus minghand l-assigurazzjoni.

Jigi rilevat illi ghalkemm tezisti din il-possibilita', jezistu alternattivi inqas gravuzi kif jista' jigi milhuq ir-rizultat mixtieq. It-Tribunal jidhirlu illi l-operat ta' l-assigurazzjoni li ma thallasx il-VAT f'kazijiet simili m'huwiex proporzjonat ghall-iskop li jridu jilhqu u ghalhekk id-difiza minnhom imressqa ma tistax tigi akkolta. Certament wiehed jista' javvanza passi anqas drastici li jilhqu l-istess skop izda mhux il-kompitu ta' dan it-Tribunal li jaghti pariri jew alternattivi.

It-Tribunal jifhem illi meta l-assigurazzjoni ma thallasx il-partita relattiva ghall-VAT dan jista' johloq anki konfuzjoni ta' kif jinhadmu l-accounts. In-nuqqas ta' hlas tal-VAT mill-assigurazzjoni tista' anki taghti lok ghall-ingustizzja fejn persuna tista' ssib ruhha li minkejja skond il-kotba taghha tkun qed turi li hija rceviet il-VAT ghax tkun harget invoice, jekk il-prattika ta' l-assigurazzjoni tkun li dan il-VAT ma thallasx, ifisser li s-supplier irid l-ewwel ihallas il-VAT lid-Dipartiment (VAT li ma jkunx attwalment dahhal) u mbaghad jipprocedi biex jitlob refund – u x'jigri jekk id-Dipartiment ma jirrifondix? It-tezi ta' l-assigurazzjoni hija bbazata fuq xi haga li ma tezistix jigifieri bbazata fuq il-fatt li s-supplier ircieva l-VAT.

Ventilati dawn il-hsiebijiet, it-Tribunal ihoss pero' li hemm skop ta' diskussjoni bejn l-assigurazzjonijiet in generali u d-Dipartiment tal-VAT sabiex tinstab soluzzjoni xierqa biex hadd ma jkun jista' jarrikixxi ruhu ghad-detriment ta' l-assigurazzjonijiet, la persuna li tkun VAT *registered* u wisq inqas id-Dipartiment tal-VAT.

Illi ghalhekk l-eccezzjoni fuq il-mertu mressqa mill-Middlesea qed tigi michuda.

Is-socjeta' Fortress hallset il-*parts* mill-kont li dak iz-zmien kien gestit minnha u kieku kienet ghadha tezercita n-negozju ta' agent, it-Tribunal kien jasal biex jikkundannaha biex thallas solidarjament mas-socjeta'

Middlesea izda stante li l-Fortress m'ghadhiex tiggstixxi l-kont tal-Middlesea, t-Tribunal m'ghandux alternattiva hliet li jichad it-talba fil-konfront taghha izda jirriserva kull azzjoni *si et quatenus* fil-konfront taghha u tal-Middlesea. Minhabba l-komplessita tal-problema t-Tribunal jidhirlu li ghandu jkun hemm temperament fuq il-kap ta' l-ispejjez.

L-eccezzjonijiet tal-preskrizzjoni.

Biex l-assigurazzjoni tressaq l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni huwa necessarju li jkollha nteress guridiku li tqajjem tali eccezzjoni. L-eccezzjoni li tqajjmet taht l-Artikolu 2148 (a) hija eccezzjoni li seta' jqajjem biss il-persuna li tkun ikkuntrattat mal-kontraenti l-ohra. L-eccezzjoni ma tistax titqajjem *ex officio* u hadd ma jista' jqajjimha f'isem persuna ohra.

Dana premess, kif fuq inghad, is-socjeta' assicuratrici, kif ghandha dritt li taghmel u kif inhi l-prattika kwazi kostanti f'kazijiet simili, hadet kontroll fuq il-verifika tal-claim u konsegwentement, stante li fl-ahhar mill-ahhar ser tkun hi li ser thallas, hija ghandha d-dritt u konsegwenti nteress li tressaq dawk l-eccezzjonijiet kollha spettanti lill-assigurat taghha, kompriz dik tal-preskrizzjoni.

Jigi rilevat ukoll illi f'relazzjonijiet interni bejn l-assigurazzjoni u l-assigurat l-azzjoni hija preskrivvibbli versu l-perjodu ta' hames snin.

L-invoice in kwistjoni hija invoice wahda li tikkoncerna bejgh ta' oggetti li huwa preskrivvibbli bhalma huwa preskrivvibbli kull bejgh.

L-eccezzjoni mressqa hija dik taht l-Artikolu 2148 (a) tal-Kap 16:

“2148. L-azzjonijiet hawn taht imsemmija jaqghu bi preskrizzjoni bl-eghluq ta' tmintax-il xahar:

(a) L-azzjonijiet tal-hajjata, skrapar, mastrudaxxi, bennejja, bajjada, haddieda, argentieri, arluggara u ta' persuni ohra li jahdmu sengha jew arti mekkanika, ghall-

prezz ta' l-opri jew tax-xoghlijiet taghhom, jew tal-materjal li jfornu.”

It-Tribunal huwa tal-fehma illi l-Artikolu citat ma japplikax ghall-kaz odjern stante illi dan m'huwiex kaz ta' pretenzjoni ghall-hlas ta' servigi rezi izda huwa pretenzjoni ghall-hlas ta' bilanc ta' prezz ta' oggetti mibjugha (mhux car hux wholesale jew retail). Il-VAT mitlub huwa accessorju mad-debitu principali u cjoe' l-prezz tal-merkanzija. Fl-invoice m'hemm l-ebda partita relattiva ghal “xoghlijiet”. Huwa probabbli li x-xoghlijiet saru minn “David Garage”. Certament ma jirrizultax li saru mis-socjeta' attrici li f'dan il-kaz semplicement forniet il-*parts*.

Illi ghalhekk din l-eccezzjoni mressqa mis-socjeta' konvenuta u dik imsejha fil-kawza qed tigi michuda wkoll.

Apparti dan, it-Tribunal jesprimi dubju kemm tista' titressaq eccezzjoni simili f'dawn ic-cirkostanzi billi b'hekk it-Tribunal ikun qed jaghti rikonoxximent gudizzjarju ghad-difiza bbazata fuq “*wrong doing*” li jirrazenta fuq il-Kriminali. Huwa dubju kemm wiehed jista' jistrih fuq “*his own wrong doing*” f'cirkostanzi simili fil-kamp Civili. Se mai possibilment japplikaw il-preskrizzjonijiet stipulati fil-Ligi tal-VAT.

Ghal dawn il-motivi t-Tribunal jaqta' u jiddeciedi billi jilqa' t-talba tas-socjeta' attrici limitament fil-konfront tas-socjeta' msejha fil-kawza Middlesea Insurance plc u jikkundannaha thallas is-somma ta' mija u tmienja u sebghin lira Maltin u erbghin centezmu (Lm178.40c) bl-interessi u bl-ispejjez izda jichad it-talba fil-konfront tas-socjeta' konvenuta Fortress Insurance Agency Limited. It-Tribunal jirriserva kull azzjoni *si et quatenus* bejn il-Fortress Insurance Agency Limited u l-Middlesea Insurance plc. Fic-cirkostanzi partikolari tal-kaz, Fortress Insurance Agency Limited ghandha thallas l-ispejjez taghha.

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----